

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Ons college maakt zich met uw raad zorgen over de impact van de stijging van de energiekosten en de hoge inflatie op de financiële situatie van bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen in onze stad. Wij hebben toegezegd u met regelmaat te informeren over de stand van zaken en de impact van de genomen (Rijks)maatregelen. Deze brief geeft een laatste stand van zaken, zodat deze informatie meegenomen kan worden bij de begrotingsbehandeling.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

Coalitieakkoord 2022-2026: Eén stad. In het coalitieakkoord is uitgebreid aandacht voor armoede en gestapelde problematiek bij kwetsbare Rotterdammers. Door middel van het armoedefonds wordt hier de komende jaren 20 miljoen euro extra voor uitgetrokken, specifiek bedoeld om de vicieuze cirkel van kinderarmoede te doorbreken. Dit college wil de menselijke maat centraal stellen en meer maatwerk en perspectief bieden om de bestaanszekerheid van die Rotterdammers te vergroten. Ook voor de duurzaamheidsopgave en verduurzaming van woningen geldt dat de ambitie die dit college zich heeft gesteld alleen maar urgenter is geworden. Tegelijkertijd is de opgave breder en gaat het ook over thema's als de leefbaarheid in onze stad, dak- en thuisloosheid, eenzaamheid, maatschappelijke opvang, onderwijs, sport en veiligheid. We willen voorkomen dat deze situatie ervoor zorgt dat mensen die al eenzaam of kwetsbaar zijn, uit beeld raken. Ook ondernemers en de culturele sector worden na Corona nu opnieuw geraakt. Daarom richten we ons in de aanpak van de effecten van de energiekosten en inflatie ook op hen.

Eerder hebben wij u geïnformeerd (4 oktober: 22bb6396) over de maatregelen die ons college heeft genomen om de impact op gezinnen, ondernemers en maatschappelijke instellingen op te vangen. Ook bent u geïnformeerd over de maatregelen vanuit het Actieplan Geldzorgen (12 oktober 22bb6604). Naast de gemeentelijke maatregelen zien we ook dat er in de stad allerlei initiatieven worden ontplooid, vanuit individuele Rotterdammers, de horeca, sportverenigingen of wijkraden. Wij juichen dit toe en zullen dit desgevraagd en waar mogelijk ondersteunen.

Signalen ombudsman

In onze vorige brief gingen we in op de ombudsalert. Dit alert onderschrijven we en de oproep aan ons college pakken we op. Daarnaast willen we waar mogelijk schrijnende situaties oplossen die bij de ombudsman worden gemeld. We hebben afgesproken dat er een directe lijn is met de ombudsman, zodat we snel Rotterdammers kunnen helpen wanneer de ombudsman signaleert dat zij tussen wal en schip dreigen te vallen.

De ombudsman vraagt aandacht voor Rotterdammers die problemen hebben en niet goed de weg weten in alle regels en loketten van de gemeente. We werken aan verbetering door ervoor te zorgen dat Rotterdammers in het eerste contact, zoveel als mogelijk direct antwoord krijgen ongeacht de plaats en wijze van contact die zij kiezen.

Toelichting Rijksmaatregelen

In onze eerdere brief (22bb6396) hebben wij u geïnformeerd welke maatregelen het kabinet wil nemen om de meest kwetsbare mensen te beschermen en lagere middeninkomens perspectief te bieden. Over die maatregelen was toen nog veel onduidelijk. Er is ondertussen meer informatie beschikbaar, o.a. over het prijsplafond en de energietoeslag. Er is tegelijkertijd ook nog veel onduidelijk, over bijvoorbeeld de regeling voor het MKB en de steun voor sport- en cultuurinstellingen. Het Rijk heeft toegezegd begin november met een brief te komen, waarin ingegaan wordt op alle nog openstaande vragen en toezeggingen m.b.t. steun rondom inflatie en stijgende energiekosten.

Effect kabinetsbeleid

Uit de Macro-Economische verkenningen van het CPB blijkt dat de maatregelen van de overheid een positief effect hebben op de verwachte armoede. De verwachte armoede neemt in de verkenning van het CPB fors af. Het CPB verwacht dat het in augustus genoemde aantal van 1.000.000 mensen dat in betalingsproblemen zou komen, door het overheidsbeleid zal halveren tot 500.000 mensen, wat ook ongeveer de verwachting was voor de oorlog in Oekraïne. De 20% laagste inkomens zou er in 2022/2023 qua koopkracht zelfs op vooruit gaan. Deze koopkrachtverwachting geldt niet voor Rotterdammers die in de schuldsanering zitten, omdat de beslagvrije voet niet op hetzelfde moment opgehoogd wordt. Voor alle andere inkomensgroepen neemt de koopkracht wel af, tot een daling van 5% koopkracht voor de hoogste inkomens.

Gasprijs

De afgelopen maand is de gasprijs fors gedaald en bevindt zich momenteel onder het verwachte niveau dat het CPB gebruikt voor de doorrekeningen. Het is daarmee waarschijnlijk dat de koopkracht er iets beter voorstaat dan gepresenteerd. Het vroegtijdig tegen elke prijs vullen van de gasvoorraden lijkt hier één van de redenen van te zijn. De Nederlandse gasvoorraden zijn nu goed gevuld en de kans op een gastekort deze winter is daarmee kleiner geworden. Dit stemt voorzichtig optimistisch voor het vervolg van deze winter, ondanks alle onzekerheden.

Prijsplafond

Naast het koopkrachtpakket dat in de vorige brief is toegelicht, is sprake van de aanvullende maatregel van een prijsplafond op de gas- en elektriciteitsprijs. Dit prijsplafond gaat in per 1 januari en is voor veel mensen een uitkomst.

Tot een verbruik van 1.200 kuub gas en 2.900 KWh stroom, is er een maximumtarief afgesproken van respectievelijk 1,45 euro en 40 eurocent. De meeste huishoudens blijven binnen deze grens en zullen dus niet meer geconfronteerd worden met een energierekening van honderden euro's. Voor de maanden november en december krijgt iedereen, ongeacht inkomen of verbruik, een tegemoetkoming van 190 euro per maand. Dit bedrag wordt verrekend via de energieleverancier. De energietoeslag voor de laagste inkomens vervalt niet met deze maatregel en blijft ook komend jaar van kracht. Verderop in deze brief gaan we hierop in.

Blokverwarming

Wat nog onduidelijk is, is hoe complexen met blokverwarming kunnen profiteren van het energieplafond. Het zou veel Rotterdamse huishoudens helpen als er een landelijke oplossing komt, zodat ook blokverwarming onder het prijsplafond kan vallen. Het kabinet werkt hieraan, maar het is technisch ingewikkeld om een oplossing te ontwikkelen die recht doet aan elke situatie.

Tegemoetkoming ondernemers

Door het kabinet is toegezegd dat ook ondernemers en maatschappelijke instellingen met een hoog energieverbruik tegemoetgekomen worden in de gestegen kosten, de zogenaamde TEK-regeling. Het voorstel vanuit het kabinet is om energie-intensieve bedrijven, met een energieverbruik van minimaal 12,5% van de omzet, een compensatie van 50% te geven op de gestegen energiekosten, tot maximaal 160.000 euro. Het voornemen van het kabinet is om deze tegemoetkoming door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) te laten uitkeren. Waarschijnlijk zal deze regeling pas op z'n vroegst in april 2023 van kracht worden en het is nog onduidelijk of er dan al direct aanspraak op gemaakt kan worden of dat de regeling dan begint te lopen. Het is fijn dat er nu een regeling is, tegelijkertijd is er voor veel ondernemers nog wel een dure winter te overbruggen. Als gemeentelijke overheid staan wij naast onze ondernemers en geven wij aan hen wanneer nodig advies of helpen wij hen bij het vinden en aanvragen van regelingen. Echter, het is voor ons helaas financieel niet mogelijk een regeling in het leven te roepen die tegemoetkomt aan de financiële zorgen.

Noodfonds

Het kabinet komt tevens met een noodfonds voor mensen die hun energierekening niet meer kunnen betalen. Dit fonds is een antwoord op de toezegging dat niemand wordt afgesloten deze winter. Wij volgen nauwlettend hoe het Rijk dit noodfonds wil vormgeven en wie op welke manier daar een beroep op kan doen.

Signalen uit de stad

Eerder hebben wij u als reactie op vragen vanuit de PvdA (22bb6960) laten weten dat woningcorporaties het aantal huurachterstanden zien oplopen. Op veel andere parameters, zoals instroom bij de Kredietbank Rotterdam (KBR), aanvragen voor individuele inkomenstoeslag of het jeugdfonds, zien we nog geen (significant) stijgende lijn. Ook krijgen we nog geen signalen dat de huurachterstanden bij het gemeentelijk vastgoed oplopen. De voedselbank ziet nog steeds een stijging van het aantal aanvragen, nu 14% hoger dan een jaar geleden, maar wel een stijging die op te vangen is binnen de bestaande kaders.

Dagelijks monitoren we signalen en sentimenten uit de stad over de effecten van de stijgende energiekosten en inflatie om waar nodig de communicatie aan te passen, zowel op inhoud als op doelgroepen. Op www.rotterdam.nl/geldzorgen staan regelingen en voorzieningen van de gemeente Rotterdam en partners voor Rotterdammers en besparingstips. Via de social mediakanalen van de gemeente wordt aangehaakt op themadagen gericht op armoede, geld, budgetteren en besparen. Hiermee promoten we ook acties van partners in de stad. In wijken waar de aanvraag energietoeslag laag is, zetten we promoteteams in om de energietoeslag te promoten en hulp te bieden bij het invullen en aanvragen ervan. We zijn gestart in Ommoord met de doelgroep ouderen.

Doorstroming beschermde woonvormen

We gaan ervan uit dat het prijsplafond helpt voor de doorstroming vanuit beschermde woonvormen. Op dit moment stikt de uitstroom. Veel Rotterdammers die op dit moment willen uitstromen kunnen het maandbedrag van de energieleverancier niet betalen. Dit leidt tot onwenselijke situaties. Als zij de woning weigeren, hebben ze geen huis. Als ze het contract weigeren, hebben ze een huis zonder verwarming en licht. We verwachten dat deze problemen worden voorkomen door het prijsplafond.

Sport, onderwijs en cultuur

Het Rijk heeft toegezegd te kijken naar mogelijkheden om sportverenigingen, cultuurinstellingen en het onderwijs te steunen, waarschijnlijk in lijn met de regeling zoals ook voor het MKB wordt gemaakt. Hierover is nog niet meer bekend. Ondertussen houden wij nauw contact met deze instellingen en kijken we naar wat we ook eventueel zelf zouden kunnen doen. Als dit zo is, wordt u hierover geïnformeerd. Er is vanuit uw raad een verzoek via een regeling van werkzaamheden ingediend om de commissie ZWCS te informeren over de gevolgen van de stijging van de energiekosten en de al genomen maatregelen binnen de sportsector. Hierover bent u separaat middels een wethoudersbrief (22bb7056) geïnformeerd.

Exploitanten van sportaccommodaties en culturele instellingen geven over het algemeen aan dat zij 2022 kunnen overleven, maar als de gasprijs hoog blijft, ontstaan er financiële tekorten. Voor een aantal instellingen en verenigingen dreigt er sluiting of faillissement in 2023 als er geen compensatie komt. Ruim 20 sportverenigingen en enkele speeltuinen hebben al aangegeven in acute financiële problemen te verkeren. Ook culturele instellingen geven in toenemende mate aan in financiële problemen te verkeren. Overigens gaat het bij culturele instellingen en sportverenigingen om een combinatie van gestegen huurkosten, personeelslasten en energiekosten. Een eventuele daling van de gasprijs geeft voor inwoners een meer directe verlichting dan voor deze instellingen. Wat daarbij specifiek voor culturele instellingen speelt, is dat het bezoekersaantal na Corona nooit echt goed hersteld is. Culturele instellingen worden hierdoor tegelijkertijd geconfronteerd met lagere inkomsten en hogere kosten. De gestegen kosten voor levensonderhoud dragen niet bij aan het herstel van de bezoekersaantallen.

Voor wat betreft scholen is de lumpsum bekostiging die scholen ontvangen van het Rijk, ook bedoeld voor verwarming van de schoolgebouwen. Er is naar aanleiding van de huidige situatie een regeling toegezegd die moet voorkomen dat een schoolbestuur moet kiezen tussen bijvoorbeeld het aannemen van een leerkracht of het verwarmen van de klas.

Scholen kunnen zich met acute problemen melden bij het informatiecentrum DUO en kunnen dan een maatwerkoplossing verwachten. Er zijn nu geen signalen van scholen in acute nood, wel scholen met zorgen.

Sommige scholen hadden een voordelige inkoopovereenkomst met het Russische gasbedrijf Gazprom. Deze scholen mogen vanwege het Europese sanctiebeleid vanaf 10 oktober geen gas meer van Gazprom afnemen, met een nieuw en duurder contract als gevolg. Minister Jetten (Klimaat en Energie) heeft laten weten dat de verplichting om over te stappen, wordt uitgesteld tot 1 april 2023. Hij heeft tevens laten weten een tegemoetkoming uit te keren aan scholen die al voortvarend hun contract tussentijds hadden opgezegd en daardoor een fors hogere energierekening hebben dan de scholen die afwachtten. De tegemoetkoming betreft de periode van 10 oktober 2022 tot en met het einde van dit jaar.

MKB

Via onder andere het Regionaal Bureau Zelfstandigen, de ondernemersbalie, bedrijfscontactfunctionarissen en accountmanagers staan we in contact met de ondernemerscollectieven en ondernemers. Op dit moment zijn de signalen die bij ons zijn binnengekomen nog redelijk beperkt. De signalen die wij binnenkrijgen wijken niet af van de landelijk trend: dat de steunregeling voor ondernemers te beperkt is en dat er getwijfeld wordt aan het doorzetten van de onderneming omdat de kosten te hoog worden.

Gemeentelijke inzet

Veel van de genomen Rijksmaatregelen hebben per 1 november of 1 januari effect. Nu de doorrekeningen laten zien dat de maatregelen een direct positief effect hebben op de groep die het kwetsbaarst is, willen we de komende tijd eerst monitoren wat de impact is van de genomen (Rijks)maatregelen, voordat we eventuele aanvullende generieke maatregelen nemen. We verwachten dat de bestaande maatregelen een voldoende vangnet bieden aan noodhulp en ondersteuning voor Rotterdammers die het financieel toch niet redden. Indien er sprake is van urgente noden waar sprake is van een gemeentelijke rol kan het college besluiten tot aanvullende maatregelen.

Maandelijkse incasso

Om de maandelijkse financiële druk iets te verlichten en bij te dragen aan goed budgetbeheer, zullen de automatische incasso's van de gemeentelijke belastingen komend jaar verspreid worden over 12 termijnen. Dit sluit ook beter aan bij eventuele getroffen betalingsregelingen. Tot nu toe werden lokale lasten in tien termijnen geheven. Hiermee wordt de incasso per maand iets lager.

Uitbetalingsdatum bijstandsuitkering

Op verzoek van uw raad hebben we de uitbetalingsdatum van de bijstandsuitkering in december naar voren gehaald. In plaats van op 23 december, zullen bijstandsgerechtigden hun uitkering op 21 december bijgeschreven krijgen.

Terugbetaling TOZO

In de commissie WIOSSAN van 19 oktober is gevraagd (20bb6839) hoe wij omgaan met terugbetaling van de Coronasteun, specifiek de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke

Kosten (TONK). Deze bijdrage was een eenmalige bijdrage voor Rotterdammers die door Coronamaatregelen minder inkomsten hadden en moeilijk hun woonlasten konden betalen. Deze TONK-uitbetalingen worden niet teruggevorderd. Bij de TOZO-regeling die er was voor Rotterdamse ondernemers, geldt dit wel als er een te hoog bedrag is ontvangen. Zoals in een eerdere brief aan uw raad is vermeld, kunnen Rotterdamse ondernemers hiervoor maximaal 6 maanden uitstel van betaling krijgen. Inmiddels heeft een aantal regiogemeenten, voor wie de gemeente Rotterdam de terugvordering uitvoert, aangegeven dat dit uitstel ook voor hun ondernemers geldt.

Energietoeslag

Zoals eerder gecommuniceerd hebben Rotterdammers met een inkomen tot 120% wettelijk sociaal minimum (WSM), die de 800 euro energietoeslag al hebben gekregen, afgelopen maand het resterende bedrag van 500 euro ontvangen. Rotterdammers die nog een aanvraag indienen en recht hebben op de energietoeslag betalen wij zo snel mogelijk de volledige 1.300 euro uit. Rotterdammers met een inkomen tussen 120% en 140% WSM kunnen ook 1.300 euro energietoeslag krijgen. Dit bedrag is beschikbaar gesteld door stichting de Verre Bergen. Afgelopen week heeft stichting de Verre Bergen laten weten niet alleen de oorspronkelijke 800 euro te schenken, maar ook de 500 euro waarmee de energietoeslag later is opgehoogd. Wij hebben hiervoor onze dank uitgesproken richting stichting de Verre Bergen. De aanvullende 500 euro wordt nog dit jaar overgemaakt aan de doelgroep 120% tot 140% WSM. Ook voor deze doelgroep geldt dat deze toeslag nog steeds aangevraagd kan worden en dan zo snel mogelijk betaald wordt.

Bij de financiële beschouwingen heeft het kabinet laten weten dat er ook in 2023 een energietoeslag komt. Het kabinet is voornemens een deel van het budget in 2022 aan gemeenten uit te keren. Hierdoor hebben gemeenten de mogelijkheid een deel van de energietoeslag van 2023, al in 2022 aan hun inwoners uit te keren. Er zitten voor- en nadelen aan deze mogelijkheid. Wij komen na afstemming binnen de G4 bij uw raad terug op de vraag of wij al in 2022 een deel van dit budget uitkeren.

Middelen verduurzaming

Vanuit het Rijk is circa 18,6 miljoen euro beschikbaar gesteld om de energierekening van Rotterdammers te verlagen. U wordt binnenkort geïnformeerd over het maatregelenpakket dat we als college hiervoor willen inzetten. De focus van het pakket ligt op energiebesparende maatregelen voor kwetsbare Rotterdammers.

Ondersteuning MKB

Het uitgangspunt is dat het Rijk aan zet is richting ondernemers en dat we als gemeente aanvullende maatregelen nemen. Er is al een aantal bestaande maatregelen, gericht op ondersteuning van het MKB en voor kleine bedrijven die in nood zijn. U wordt hierover separaat geïnformeerd in reactie op schriftelijke vragen hierover van D66.

Aanvullend is het college voornemens de tijdelijke terrasuitbreiding ook in 2023 voort te zetten als overbruggingsjaar. Dat jaar gebruiken we om te beoordelen waar het mogelijk en wenselijk is de terrassen structureel te verruimen. Dit beoordelen we in relatie tot de verschillende belangen bij de (her)inrichting en het gebruik van de buitenruimte. Het Coronaloket heeft laten zien dat het bundelen van verschillende gemeentelijke disciplines in één loket helpt om maatwerk te leveren.

Daarom werken we een structurele vorm hiervan uit. Met als doelstelling dat ondernemers snel antwoord krijgen op hun maatwerkverzoek.

In november, december en januari worden circa 230-250 MKB-ondernemers in een aantal winkelgebieden direct geholpen met energiebesparende maatregelen, zoals tochtstrips, deurdrangers en Ledverlichting. Deze worden direct geïnstalleerd. Een klusbus komt naar een aantal winkelgebieden. Alle panden in deze gebieden met ondernemingen (retail maar ook horeca, kappers en schoonheidssalons) kunnen hier gebruik van maken. Deze ondernemers krijgen ook een energiescan en coaching voor verdergaande maatregelen aangeboden. De coach zal voor de ondernemers offertes aanvragen en indien van toepassing ook subsidie. Aan het eind van de pilot zal deze geëvalueerd worden. Bij een succesvolle pilot wordt er opgeschaald in 2023 en hiervoor zal dan een beroep gedaan worden op het duurzaamheidstransitie budget. Deze pilot energiebesparing MKB is besproken met MKB-Rotterdam-Rijnmond en zij hebben daar positief op gereageerd.

Gemeentelijke organisatie

Er is een plan van aanpak in voorbereiding voor energiebesparende maatregelen voor de panden die de gemeente zelf gebruikt, inclusief een concreet CO2-reductieplan. Deze concrete maatregelen (zoals de thermostaat lager instellen en beter instellen op openings- en gebruikstijden) worden de komende weken gecommuniceerd en toegepast. Vanuit goed werkgeverschap ondersteunen we medewerkers met geldzorgen. Op basis van informatie vanuit bedrijfsmaatschappelijk werk en het aantal loonbeslagen monitoren we wat er gebeurt in het concern wat de medewerkers aangaat op dit thema.

Menselijke maat

Veel onderwerpen in deze brief raken aspecten van de menselijke maat. In raadsbrieven 21bb9442 en 22bb967 is uw raad geïnformeerd hoe het college meer de menselijke maat wil gaan bieden aan Rotterdammers. Inmiddels is er een programma opgestart dat de gemeentelijke organisatie ondersteunt om meer de menselijke maat te bieden in de gemeentelijke processen. Voortkomend uit de parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslagen (POK) heeft het Rijk extra geld beschikbaar gesteld voor versterking van de gemeentelijke dienstverlening aan kwetsbaren. Er zijn de afgelopen periode verschillende projectvoorstellen gedaan, waar binnenkort een besluit over genomen zal worden. Wij zullen u in Q1 2023 informeren over de voortgang op het gebied van de menselijke maat.

Proces met uw raad

Er zijn voortdurend ontwikkelingen op dit dossier. Om u in staat te stellen zo goed mogelijk het begrotingsdebat te voeren sturen wij u deze brief met de laatste inzichten en (Rijks)maatregelen. We zijn voornemens om uw raad regelmatig te informeren over de ontwikkelingen, zo lang als het nodig is. We streven ernaar om de eerste versie van de monitor u nog in november te doen toekomen. Wij staan open voor alle goede suggesties die een bijdrage leveren aan het oplossen van deze problemen en die Rotterdammers, Rotterdamse ondernemers en maatschappelijke instellingen een steuntje in de rug geven. Deze opgave kunnen we alleen samen, als stad, raad en college het hoofd bieden.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

We informeerden u over de maatregelen die het college neemt om de impact op gezinnen, ondernemers en maatschappelijke instellingen waar nodig op te vangen. Een deel van de maatregelen zal gevolgen hebben voor een groei aan aanvragen bij onze loketten en regelingen. Deze groei heeft daarmee ook financiële consequenties die we bij het volgende P&C-moment (10-maandsrapportage) aan de raad zullen rapporteren.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb